

У РАНАМА ПРЕКО ЗЛАТИБОРА И САНЦАКА

Првих дана новембра 1941. године, после борби са Немцима на Буковима и код села Поћуте, са четницима на Трешњици и Пожеги, моја Трећа чета Ужичког одреда наставила је борбе са четницима око Косјерића. После ослобођења Косјерића, само мој Први вод, под командом Душана Узуновића, остао је у варошици, док је остали део чете отишао на други задатак. Били смо смештени у бившој згради жандармеријске станице. Међутим, Ајдаци-ћеве четници су нас једне ноћи напали, и ја сам после једночаоовне борбе тешко рањен у слабину левог кука. Рањен сам са два експлодирајућа метка. Управо, ти метци су најпре ударили у моју Бојничку торбицу, у лимену порцију и муницију коју сам носио у торбици, па је удар у тело нешто ублажен, можда бих на месту остао мртав да није било торбице и војничке порције. Кад сам се освестио, био сам рањеник и четнички заробљеник. Тада сам сазнао да су сви моји другови, цео вод, који је бројао 38 бораца, на нрвару заробљен, а касније сам сазнао да су их Ајдацићеве четници отерали на Равну гору и ускоро предали Немцима у Ваљеву где је већина од њих стрељана.

Имао сам срећу да после само 24 часа од мог заробљавања партизани нападну четнике у Косјерићу и да ме ослободе. Знао да је међу друговима који су ме ослободили био и Славољуб Зарих. Одавде су ме камионом превезли у болницу која је била смештена у згради бивше Пољопривредне школе у Севојну. У овој болници сам остао око три недеље на лечењу. Лечили су ме лекари др Леви и др Зотовић. После дужег лечења тек уз помоћ сестара могао сам помало да се пррадигнем и да одем до преви-Јалишта. Овде ме је често обилазила и Драгица Милановић, неговала ме као медицинска сестра. Једанпут нас је обишла и група руководилаца међу којима сам познао друга Петра Стамболића. Као и други, ишао је од кревета до кревета и разговарао са рањеницима. Кад сам му рекао ко сам и одакле сам, присетио ме се, мада ме је и раније познавао. Био сам веома ослабио. Разговарали смо о мом рањавању и лечењу у болници.

И ја сам као тешки рањеник, транспортован камионом на Златибор и смештен са групом непокретних рањеника на врху Палисада у малој кафани испод друма према Чајетини. Мислим да је то била Кремића кафана. Друге ноћи по доласку на Златибор, скоро око поноћи, неколико другова нае је посетило. Још нисмо били поспали, Један од њих ми је остао у свежем сећању. Застајао је поред сваког рањеника и свакога понешто упитао. Тако Је био нежан и забринут његов израз лица да ми се учинило у том тренутку као да се родитељски за нас брине. Тек кад сам доспео у село Рутоше, близу Нове Вароши, питао сам некога од руководица ко је био тај друг што нас је обилазио у мрклој ноћи златиборској. Сазнао сам да је то био друг Тито. Тек тада ми је синнула мисао зашто је био онако брижан и осећајан према нама — он је добро знао оно о чему ми скоро појма нисмо имали, да смо у смртној опасности, да су Немци ту, под самим врховима Златибора.

Ноћ смо провели готово не спавајући. Један рањени Словенац певао је непрекидно.

Сутрадан, у само свануће, наша болничарка нас је оставила и отишла плачући. Излазила је неколико пута, из кафане, враћала се, па опет излазила. На крају је отишла. Схватили смо да се нешто опасно догађа. Сви су другови били непокретни. Ја сам се једино могао помало, али с тешком муком, кретати. После сестриног одласка покушао сам да устанем и на једвите јаде сам изишао напоље. У непосредној близини спазио сам стогове сена, иа сам одлучио да се некако добауљам до њих, да се завучем у сено, у нади да Немци неће и сено претресати. Док сам некако бауљао и на рукама и ногама, иза једне окуке, спазио сам да ми се приближавају двојица коњаника, а одмах иза њих наишао је и један хмотоцикл са приколицом. Коњаници су зауставили мотоциклисту, а мени су махнули руком да дођем. Како сам се мучио бауљајући, нришли су ми и помогли ми да ме сместе у приколицу мотоцикла. Међу коњаницима препознао сам Петра Стамболића, а други је био Милинко Кушић. Имао је умотану главу јер је, како сам касније сазнао, био контузован. На моју велику срећу, мотоциклиста ме је пребацио до Драглице...

У Драглици ми је неко нашао коња па сам некако Јашући прешао Увац и доспео у село Рутоше, близу Нове Вароши где сам био смештен са више рањеника у школској згради.

Сутрадан је међу рањенике дошао један лекар, касније сам сазнао да се, изгледа, звао др Поповић. Он нам је рекао да они рањеници који могу да иду треба да крену са партизанским једи-Шцама, а они који не могу — биће смештени по кућама. И посебно је казао — ако неко има у близини родбине или пријатеља треба да покуша да доспе до њих јер су услови врло тешки. Том

приликом је свако од рањеника добио нешто новаца за трошак. Мене су сместили најпре у једну кућу у Рутошима, а одатле ме група партизана, међу којима је био и један зубар из Ваљева, коњем пренела у Кокин Брод. Тамо сам опет привремено смештен у кућу породице Думбели. Ова породица ме је чувала и неговала изванредно добро и пријатељски. Њихови млађи су ме једне ноћи пребацили у родно село Мочиоце, око 20 км удаљено од Кокиног Брода, све преким и споредним путевима. . .

Средоје ТОМИЋ.